

Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији

Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији

Београд, 2024.

Садржај:

Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији . . .	6
Унапређење заштите података о личности	8
Реаговање у ванредним ситуацијама	10
Подршка активностима организација цивилног друштва у области безбедности	14
Безбедност младих	14
Безбедност особа са инвалидитетом	16
Безбедност жена	16
Подршка образовању у области безбедности	18
Важни бројеви	20

Напомена: Ставови изречени у књизи припадају искључиво аутору и његовим сарадницима и не представљају нужно званичан став Мисије ОЕБС-а у Србији.

Сви појмови који су у публикацији употребљени у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе.

Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији

Пројекат реализује Мисија ОЕБС-а у Србији уз финансијску подршку Владе Шведске

Од 2010. године Мисија ОЕБС-а у Србији, уз финансијску подршку Владе Шведске, спроводи пројекат *Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији*. Главни циљ пројекта је подршка јачању добре управе у сектору безбедности. У реализацији пројекта учествује низ различитих актера - државни органи, организације цивилног друштва и академска заједница.

Пројекат *Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији* се састоји од неколико компоненти. Пројектне активности укључују сарадњу са Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

Фото: Милан Обрадовић / ОЕБС

Годишњи састанак о спровођењу пројекта „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији”, Мисија ОЕБС-а у Србији, мај 2024.

и другим органима јавне власти у спровођењу Закона о заштити података о личности, затим подршку Сектору за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије за реаговање у ванредним ситуацијама, као и подршку активностима цивилног сектора усмерених ка јачању безбедности жена, младих и особа са инвалидитетом. Једна од важних компоненти пројекта се тиче студија безбедности на Универзитету у Београду.

Сваке године се расписује конкурс за додељивање годишњих стипендија за мастер и докторске студије у области безбедности на Факултету политичких наука (ФПН) и Факултету безбедности. Део активности пројекта усмерен је и на израду анализа и препорука за јавне политике у области безбедности на локалном и националном нивоу.

Фото: Милан Обрадовић / ОЕБС

Ан-Шарлот Малм, шефица Одељења за развојну сарадњу у Амбасади Шведске у Србији и Мирослав Крагић, руководилац пројекта у Мисији ОЕБС-а у Србији на годишњем састанку о спровођењу пројекта „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији“, мај 2024

„Мисија ОЕБС-а у Србији континуирано ради на јачању демократских институција, владавине права и заштите људских права. На тај начин доприносимо стабилнијем и безбеднијем друштву. Кроз наш пројекат Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији, додатно указујемо на значај ефикасне, транспарентне и одговорне безбедносне политике“, каже амбасадор Јан Брату, шеф Мисије ОЕБС-а у Србији.

Унапређење заштите података о личности

Снажна подршка Мисије за заштиту података о личности

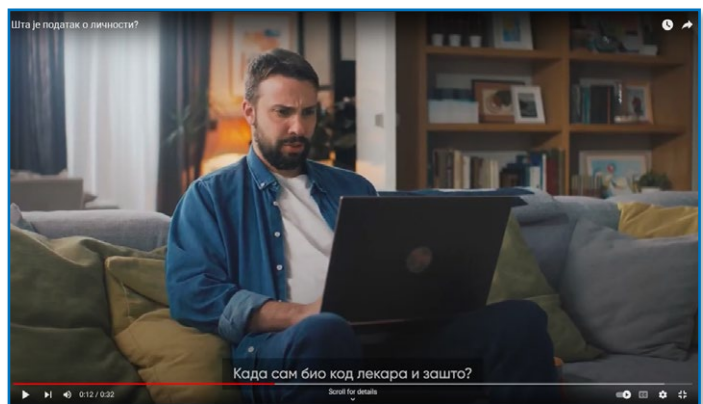
Уз подршку Мисије ОЕБС-а до сада су урађена два истраживања јавног мњења о перцепцији грађана о заштити података о личности (2020. и 2023), и спроведена је кампања „Нека остане лично“.

Прво истраживање јавног мњења показало је да доступне информације о заштити података о личности нису довољно јасне и да је потребно радити на едукацији грађана. Због тога је Мисија ОЕБС-а, у партнерству са Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, 2022. године спровела јавну кампању „Нека остане лично“. То је била прва кампања у Србији која је била посвећена теми заштите података о личности. Током кампање су емитовани кратки видео-клипови на националним и локалним телевизијама, док су на порталима дневних и недељних новина пласирани дигитални огласи.

Главна порука кампање је гласила да податке о личности као што су име, матични број, имејл адреса, број банковног рачуна, здравствени подаци итд, не треба откривати другима

Нека остане лично - мото кампање посвећене заштити података о личности

Кадар из видео клипа кампање „Нека остане лично“

већ их треба третирати као драгоцену личну својину.

Друго истраживање јавног мњења, спроведено након кампање, показало је да грађани који су пратили кампању „Нека остане лично“, имају више знања о томе како треба штитити податке о личности, као и да су боље упознати са радом Канцеларије Повереника која им у томе може помоћи.

Фото: Милан Обрадовић / ОЕБС

Шеф Мисије ОЕБС-а у Србији Јан Брату и Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности Милан Мариновић на догађају поводом почетка кампање „Нека остане лично“, Београд, мај 2022.

Поред истраживања и кампање, Мисија ОЕБС-а у Србији је претходних година подржала израду две анализе прописа који уређују сектор безбедности из угла заштите података о личности и то 2020. и 2024. Студије садрже анализу више од сто прописа и закона из области безбедности, тј. њихових одредби које се тичу заштите података о личности, као и препоруке за унапређење регулаторног оквира за заштиту личних података.

У предстојећем периоду следи наставак јавне кампање током које ће посебна пажња бити посвећена старијим особама и становништву у руралним срединама за које је утврђено

да нису довољно упознати са темом заштите података о личности. Да би поруке кампање стигле до свих, поред дигиталног, биће припремљен и штампани материјал. Такође, у 2025. ће бити покренут конкурс за новинарске радове на тему заштите података о личности, што ће такође допринети бољем упознавању јавности са значајем заштите личних података.

Фото: Милан Обрадовић / ОЕБС

Представљање публикације „Анализа секторских прописа из угла заштите података о личности“. Мирослав Крагић из Мисије ОЕБС-а у Србији, Гордана Мохоровић из Канцеларије Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, ауторке анализе Ана Тоскић Цветиновић и Невена Ружић. Београд, јун 2024.

Реаговање у ванредним ситуацијама

Од 2012. пројекат пружа подршку Сектору за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије и цивилном сектору у области управљања ванредним ситуацијама и смањења ризика од катастрофа

У циљу континуираног унапређивања капацитета свих актера у систему управљања ванредним ситуацијама и смањења ризика од катастрофа, Сектор за ванредне ситуације, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, организује сталне обуке за чланове и чланице свих локалних штабова као и републичког штаба за ванредне ситуације. Обуке укључују вежбе симулације за реаговање у ванредним ситуацијама у локалним заједницама широм Србије, као и семинаре за команданте локалних штабова за ванредне ситуације. Семинари се одржавају од 2014. и усмерени су на побољшање руковођења одбраном од несрећа и катастрофа.

У протеклих дванаест година уз подршку Мисије ОЕБС-а су одржане 22 тродневне вежбе симулације за реаговање у ванредним ситуацијама. Преко 1200 чланова локалних штабова за

„Да би се смањило разоран утицај несрећа, спречиле људске жртве и материјални губици, посебно је важно да се стално унапређују капацитети служби које дејствују у ванредним ситуацијама, и то нарочито на локалном нивоу, пошто су оне на првој линији одбране“, каже руководилац овог пројекта у Мисији ОЕБС-а у Србији, Мирослав Крагић.

Командно-симулациона вежба Сектора за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије, Врдник, март 2024.

ванредне ситуације из 67 општина и градова у Србији је учествовало у овим вежбама. У командно-симулационим вежбама учествују сви актери који се налазе у систему смањења ризика од катастрофа као што су ватрогасци-спасиоци, тимови из штабова за ванредне ситуације, комуналне службе, Црвени крст. Учесници пролазе кроз стварни сценарио и разрађују сваки корак у одбрани од природних катастрофа и несрећа.

Да би грађани знали како да се заштите од природних катастрофа и несрећа, Мисија је у сарадњи са Сектором за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије објавила

Конференција „Поступање према особама са инвалидитетом у време ванредних ситуација“, Београд, јун 2024.

Породични приручник за понашање у ванредним ситуацијама. Од 2012. године до данас, овај приручник је одштампан у више од 160 хиљада примерака на српском језику и на језицима појединих националних мањина у Србији. Приручник је штампан и на Брајевом писму, како би био доступан слабовидим и слепим особама.

Национална организација особа са инвалидитетом Србије (НООИС) припремила је аудио верзију овог приручника, као и брошуру и кратак видео са упутствима о томе како помоћи и заштити особе са различитим врстама инвалидитета током катастрофа и ванредних ситуација.

Поред овога, пројекат је омогућио организацијама цивилног друштва да се активније укључе у област управљања ванредним ситуацијама и смањења ризика од катастрофа. Одржане су бројне радионице и обуке за смањење ризика од катастрофа чији су учесници били представници рањивих категорија становништва као што су жене и млади. Кроз ову врсту радионица прошле су стотине жена и младих. Полазници су, између осталог учили и вежбали како да пруже прву помоћ, како да се заштите у време земљотреса, поплаве, ватре, као и како да користе противпожарни апарат. Радионице су реализовале организације цивилног друштва као што су Удружење Феномена из Краљева, Жене за мир из Лесковца, Омладински савез удружења ОПЕНС из Новог Сада и Тимочки омладински центар из Зајечара.

Противпожарна вежба, сегмент радионице „Учешће жена у смањењу ризика од катастрофа“, у организацији Удружења Феномена, Краљево, март 2019.

Обука прве помоћи за средњошколце из Краљева у организацији Удружења Феномена, 2021.

Мисија је подржала и одржавање семинара усмерених на боље разумевање специфичних потреба жена и ризика са којима се оне суочавају током ванредних ситуација. Тако су у 2023. и 2024. одржана два семинара за представнице/-ке Сектора за ванредне ситуације на којима се говорило о улози жена у смањењу ризика од катастрофа.

Посебна пажња се посвећује унапређењу заштите особа са инвалидитетом у време природних катастрофа и несрећа. У сарадњи са Националном организацијом особа са инвалидитетом Србије (НООИС) одржано је више конференција које су се бавиле темама као што су унапређење информисања особа са инвалидитетом и поступања према њима у време ванредних ситуација. На конференцији одржаној у јуну 2024. у Београду, представници бројних удружења особа са инвалидитетом из читаве земље су израдили препоруке за побољшање положаја особа са инвалидитетом у време ванредних ситуација.

Корице публикације „Породични приручник за понашање у ванредним ситуацијама“ штампане у сарадњи Сектора за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије и Мисије ОЕБС-а у Србији

Детаљ из брошуре за подршку особама са инвалидитетом у време ванредних ситуација

Подршка активностима организација цивилног друштва у области безбедности

Од 2010. године, Мисија је кроз пројекат *Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности* подржала преко 100 активности организација цивилног друштва у области добре управе у сектору безбедности и људске безбедности. У спровођењу ових активности је учествовало више од 50 организација цивилног друштва.

Мисија сваке године расписује јавни конкурс за пројекте организација цивилног друштва у области безбедности. Пројекти се реализују широм Србије и остварују конкретне и важне резултате, као што су јачање безбедности осетљивих група становништва, развој локалних политика које се баве темама рода и безбедности, унапређење регулативе у области безбедности, увођење нових социјалних услуга, успостављање партнерстава између локалних актера, као и преношење добрих пракси у друге локалне средине. Велики број одобрених пројеката је усмерен на безбедност младих, жена и особа са инвалидитетом.

Безбедност младих

Да би оснажила одговор младих на различите безбедносне изазове и помогла им да стекну вештине за адекватно реаговање у кризним ситуацијама, Мисија ОЕБС-а је претходних година

подржала одржавање бројних радионица у којима су учествовале стотине средњошколаца и младих људи из десетина градова широм Србије. На радионицама које су реализовале организације цивилног друштва као што су Клуб за оснаживање младих 018 (КОМ018) из Ниша, Асоцијација ДУГА из Шапца, Удружење Феномена из Краљева млади су стекли нова знања - како да се заштите од вршњачког и других облика насиља, о безбедности у школи и ван ње, о здравственој и економској безбедности, као и о безбедности у онлајн свету и на друштвеним мрежама. Такође су стекли вештине како да се заштите од природних катастрофа и несрећа и како да реагују у време ванредних ситуација и пандемија.

Обука за оснаживање младих за спровођење Агенде УН-а Млади, мир и безбедност, у организацији Кровне организације младих Србије (КОМС), Београд, октобар 2023.

Кампања посвећена безбедности младих у организацији Клуба за оснаживање младих 018 (КОМ018) из Ниша, 2020.

У сарадњи са Кровном организацијом младих Србије (КОМС), Мисија је подржала обуке за оснаживање младих за спровођење иницијатива у области Агенде УН-а Млади, мир и безбедност, као и за израду препорука за рад локалних заједница како би теме важне за унапређење безбедности младих биле укључене у Локалне акционе планове (ЛАП).

Део активности спроведених у сарадњи са Београдским центром за безбедносну политику (БЦБП) био је посвећен унапређењу теоријских и практичних вештина младих за успешно истраживање и анализу питања из области безбедности како би се оспособили за израду и спровођење јавних политика.

Пажња је посвећена и волонтирању младих и то посебно у ванредним ситуацијама. Тако су, у сарадњи са Омладинским савезом удружења ОПЕНС и удружењем Тимочки омладински центар (ТОЦ) организоване обуке за оснаживање младих за волонтерски рад.

„Сматрамо да је изузетно важно дати подршку неформалном образовању младих како би се унапредила њихова безбедност и спремност да адекватно реагују у безбедносно ризичним и ванредним ситуацијама“, каже руководилац пројекта из Мисије ОЕБС-а у Србији, Мирослав Крагић.

Кроз пројекат, Мисија је подржала и бројна истраживања која се тичу безбедносних ризика са којима се млади суочавају. Једно од обимнијих истраживања спроведено је 2023. када је Асоцијација ДУГА из Шапца истраживала узроке вршњачког насиља у школама у Србији на узорку од 1400 средњошколаца, родитеља и наставника, на основу чега су понуђене препоруке за јачање безбедности у школама.

Обука за младе волонтере у ванредним ситуацијама у организацији Омладинског савеза удружења ОПЕНС, Ечка, октобар 2022.

Безбедност особа са инвалидитетом

Поред подршке за побољшање информисања особа са инвалидитетом и поступања према њима у време катастрофа и несрећа, Мисија ОЕБС-а у Србији је подржала и израду анализе о положају ових особа у време пандемије ковид-19, коју је припремила Национална организација особа са инвалидитетом Србије (НООИС). Анализа садржи конкретне препоруке за побољшање заштите права ове осетљиве групе у епидемиолошким кризама. Препоруке су објављене у студији *Ка инклузивном одговору на пандемију: Утицај пандемије ковид-19 на положај особа са инвалидитетом у Србији и препоруке за остваривање и заштиту права ових особа у ситуацијама епидемиолошког ризика*, а на основу студије је израђен и филм.

Безбедност жена

Мисија ОЕБС-а у Србији помаже израду трећег Националног акционог плана за примену Резолуције СБ УН-а 1325 „Жене, мир и безбедност“

Резолуција СБ УН 1325 представља најзначајнији глобални документ посвећен родној димензији безбедности и тиче се јачања безбедности жена у конфликтним и кризним ситуацијама. У претходној деценији Мисија је помогла израду оба Национална акциона

Радни састанак организација цивилног друштва поводом израде препорука за трећи Национални акциони план (НАП) за спровођење Резолуције СБ УН-а 1325 „Жене, мир и безбедност“, Шабац, април 2023 .

плана (НАП) за примену ове резолуције, као и формирање Мреже 1325 коју чине двадесетак организација цивилног друштва из различитих делова Србије, ангажованих на јачању улоге жена у области безбедности. Спровођење прва два НАП-а у Србији довело је до унапређења родне равноправности у сектору безбедности. Од 2023. Мисија помаже рад на припреми трећег НАП-а за примену Резолуције УН 1325 „Жене, мир и безбедност“.

Мисија подржава и бројне друге активности организација цивилног друштва које су усмерене на борбу против родно заснованог насиља. То, између осталог, чини кроз оснаживање цивилног сектора и руралног становништва за борбу против ове врсте насиља кроз радионице Друштва за развој креативности из Алексинца, као и кроз подршку за активности у оквиру глобалне кампање „16 дана активизма против насиља над женама“.

Панел дискусија о учешћу цивилног друштва у реформи сектора безбедности, Ниш, децембар 2023.

Кроз пројекат се подстиче и већа укљученост жена у доношење одлука о безбедности и сигурности на свим нивоима, а посебно на локалном нивоу и то кроз рад у саветима за родну равноправност и безбедност. У 2023. организација „Жене за мир“ из Лесковца је спровела обимно истраживање о безбедности жена на територији Јабланичког округа, на основу кога су формулисане препоруке за унапређење безбедности жена у овом делу Србије.

Подршка образовању у области безбедности

Стипендије за мастер и докторске студије

Кроз пројекат „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији“, који финансира Влада Шведске, Мисија ОЕБС-а сваке године додели до петнаест стипендија за мастер и докторске студије у области безбедности на Факултету политичких наука (ФПН) и Факултету безбедности. Од 2010. када је почело стипендирање студената у области безбедности додељена је 181 стипендија.

Семинар „Академско писање“ за студенте мастер и докторских студија безбедности у организацији Факултета политичких наука, Златибор, мај 2024.

Поред стипендија, образовна компонента пројекта укључује и организацију летње школе посвећене питањима безбедности, затим подршку стипендистима за учешће на међународним научним конференцијама, као и гостовање реномираних страних предавача из ове области на домаћим факултетима. Мисија подржава и публикавање Журнала

регионалне безбедности (Журнал оф Регионал Сецуриту), водећег часописа Факултета политичких наука (ФПН) о регионалној безбедности, као и рад интерактивног портала који је интегрисан у академски веб домен ФПН-а.

Уз подршку Мисије, 2015. је формирана мрежа алумниста која данас окупља више од стотину двадесет младих стручњака, некадашњих стипендиста, који се данас налазе на истакнутим позицијама у институцијама сектора безбедности и у државној управи, као и у организацијама цивилног друштва, привреди и академским институцијама. Рад ове мреже има велики значај не само за професионалне каријере алумниста већ и за читав процес реформи и демократизације сектора безбедности у Србији.

Учесници Летње школе посвећене темама из области безбедности одржане уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији и Владе Шведске, Копаоник, август 2019.

Владимир Валдес Гарсиа, шеф Одељења за демократизацију Мисије ОЕБС-а у Србији и Филип Ејдус, професор на Факултету политичких наука на пријему поводом доделе стипендија за мастер и докторске студије, новембар 2023.

Пројекат „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији“ реализује Мисија ОЕБС-а у Србији уз финансијску подршку Владе Шведске

Важни бројеви:

- Пројекат „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији“ се спроводи од 2010. године.
- За протеклих дванаест година, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, и у сарадњи са Сектором за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије, одржане су 22 тродневне вежбе симулације за реаговање у ванредним ситуацијама. Преко 1200 чланова локалних штабова за ванредне ситуације из 67 општина и градова у Србији је учествовало у овим вежбама.
- Од 2010. године, Мисија је подржала преко 100 активности цивилног друштва које се тичу унапређења добре управе у сектору безбедности и људске безбедности, а које је спровело више од 50 организација цивилног друштва.
- Додељена је 181 стипендија за 126 студената мастер и докторских студија у области безбедности на Факултету политичких наука и Факултету безбедности.
- Организовано је 18 студијских путовања у земље ЕУ са посетама партнерским државним институцијама, академским институцијама и организацијама цивилног друштва.
- Објављено је 110 анализа и публикација.
- Породични приручник за понашање у ванредним ситуацијама одштампан је у више од 160 хиљада примерака на српском језику и на језицима појединих националних мањина у Србији, као и на Брајевом писму

Publikacije / Publications

Human Security in the 21st Century:
Challenges to Health Security
Collection of students' papers

OSCE Organization for Security and
Cooperation in Europe
Mission to Serbia

ПРЕПОРУКЕ ОЦД ЗА ИЗРАДУ
ТРЕЋЕГ НАЦИОНАЛНОГ
АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ПРИМЕНУ
РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 СБ УН
„ЖЕНЕ, МИР И БЕЗБЕДНОСТ”
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Анализа
прописа који уређују сектор
безбедности из аспекта заштите
података о личности

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Анализа
секторских прописа из угла
заштите података о личности

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Извештај
о спроведеној анализи потреба
за стручним усавршавањем у области
безбедности за запослене у јавној управи

Ljudska bezbednost za XXI vek -
Zbornik studentskih radova

ISSN 2217-995X

Journal of REGIONAL SECURITY

VOLUME 15 ISSUE № 2 YEAR 2020

TENA PRELEC

The Vicious Circle of Corrosive Capital, Authoritarian Tendencies and State Capture in the Western Balkans

WOUTER LAMMERS

MICHAL ONDERCO
Population and Foreign Policy: An Assessment and a Research Agenda

ALIAKSEI KAZHARSKI

SILVIA MACALOVÁ
Democracies: "Sovereign" and "Illiberal": The Russian-Hungarian Game of Adjectives and Its Implications for Regional Security

NEVEN ANDEJLIĆ

Hybrid Regimes of the Western Balkans: Reflection of a Global Geopolitical Struggle

Belgrade

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF
POLITICAL
SCIENCE

OSCE Organization for Security and
Cooperation in Europe
Mission in Serbia

Шведска
Sverige

Повећано учешће жена у смањењу ризика од катастрофа Локалне политике

žene za mir

Шведска
Sverige

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Mladi u Srbiji

Анализа Закона о
заштити података
о личности у
контексту обраде
података од стране
надлежних органа
у посебне сврхе

Аутори: Невена Ружић и Ана Тосковић Цветковић

Шведска
Sverige

PARTNERI
SRBIJA

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Mladi u Srbiji

Rod, klima i bezbednost:
zašto je važno uključiti klimatske
promene u novi NAP 1325 u Srbiji?

CENTAR
ZA EVROPSKU
BEZBEDNOST I
SARADNJU

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Mladi u Srbiji

Шведска
Sverige